

УДК 396.9+347.156

Гаращенко С. В.

ГЕНДЕРНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИЧНИХ МЕХАНІЗМІВ СПРИЯННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ РІВНОСТІ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ

У статті висвітлено проблему гендерного бюджетування, як одного з перспективних політичних механізмів становлення рівності прав та можливостей представників кожної статі. Автор розглядає питання методики та підходів впровадження гендерно-чутливих бюджетів різних рівнів, показує ступінь і характер наукової і практичної розробки цього важливого політичного питання.

Україна, підписавши «Декларацію Тисячоліття» у 2000 р., разом з іншими країнами – членами ООН [5] взяла на себе зобов'язання з досягнення основних цілей світового розвитку, одна з яких – досягнення рівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності.

Аналізуючи структуру Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», можна дійти висновку – український законодавець передбачає, що відповідні механізми сприяння забезпеченню рівності поділяються залежно від сфери впровадження на: а) громадсько-політичні, б) економічні, в) правові, г) соціальні, д) освітні тощо. І, безперечно, всі ці механізми взаємозалежні й потребують скоординованого, гармонізованого впровадження.

В другому розділі цього закону, зокрема зазначено, що органами, установами та організаціями, наділеними повноваженнями у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, є: Верховна Рада України; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; Кабінет Міністрів України; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, визначені в їх складі уповноважені особи (координатори) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; об'єднання громадян. Для досягнення мети цього Закону у своїй діяльності суб'єкти здійснення гендерної політики можуть застосовувати позитивні дії [2] – спеціальні тимчасові заходи, спрямовані на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією (ст. 24) [1, 13–14] і законами України.

«Серед найважливіших інституційних механізмів фактичного закріплення рівності між чоловіками та жінками потрібно визначити використання політики позитивних дій, або позитивної дискримінації». [21, 1]. Позитивна дискримінація – це система заходів, що сприяють встановленню рівності тих чи інших соціальних груп/верств шляхом законодавчого закріплення і практичного надання правових, соціальних та інших переваг певним групам/верствам, що потребують додаткової підтримки (в розглядуваному нами контексті – тій чи іншій статті).

Одним з нових прикладів «позитивних дій» є механізм гендерного бюджетування, який охоплює політичну, економічну та соціальну сфери впровадження рівності жінок та чоловіків. Загальна специфіка цього різновиду «позитивних дій» потребує ґрунтовного наукового аналізу і вивчення методів її нинішнього і можливого в майбутньому впровадження в Україні.

Наукові та методичні праці з питань гендерного бюджетування – доволі нове явище в суспільно-політичній літературі. Світова «класика» з цього питання – це теоретичні розробки та практичні методики підготовки гендерно-орієнтованих бюджетів британської дослідниці Дайяни Елсон (Diane Elson), котрі з'явилися в середині 1990-х років у рамках дослідницької роботи, що проводилася за дорученням Секретаріату британської Співдружності націй [22], а також дослідження австралійки Ронди Шарп (Rhonda Sharp) «Бюджетне регулювання, спрямоване на забезпечення рівності: гендерні бюджетні ініціативи в межах ефективного бюджетного процесу», опубліковане Жіночим Фондом ООН (ЮНІФЕМ) 2003 р. [25].

Бібліографія наукових досліджень, а також методичної та популярної літератури українських

авторів з цього питання не вельми численна. Найсамперед, слід відзначити колективну монографію «Гендерні стратегії сталого розвитку України» за редакцією Л.С. Лобанової (2004 р.) [9] та розділ «Гендерний бюджет – інструмент встановлення соціальної справедливості в Україні» аналітичного звіту Міжнародного центру перспективних досліджень «Потенціал України та його реалізація» (упорядниці є О.П. Романюк, 2009 р.) [14].

Серед досліджень з проблеми гендерного бюджетування треба також назвати праці таких українських дослідників як Л. С. Лобанова, В. В. Близнюк, М. П. Соколик [9, 58–69, 125–161; 194–229; 250–289], О. П. Романюк [14], та низки російських авторів – К. В. Фофанової (стаття «Гендерний бюджетний аналіз: підходи і практика», в якій розглядається гендерний підхід до бюджетних ресурсів соціальної політики на прикладі бюджету Республіки Мордовії [19]), О. Б. Мезенцевої [12], С.Ю. Рощина [18], Н. І. Чекуріної [20], які розглядають питання фінансових механізмів та методології гендерного бюджетування, а також важливу статтю Л. С. Ржаніциної «Про перерозподіл повноважень по рівнях влади» [17], де запропоновано методику аналізу місцевих бюджетів на прикладі однієї конкретної програми соціально-економічного розвитку. Така методика бралась за основу і під час проведення українськими громадськими організаціями аналізу місцевих та загальнонаціональних бюджетів в Україні. Зокрема, на цій методиці, адаптованій до умов України, і базувалося зазначене вище дослідження Міжнародного центру перспективних досліджень, в якому використовувався принцип віднесення видатків до різних сфер інтересів (жіночих та чоловічих) і, відповідно, робилися висновки щодо гендерної збалансованості бюджету [14].

Радою Європи та Програмою розвитку ООН (ПРООН) опубліковані методичні розробки та навчально-дидактичні матеріали, в яких автори торкаються й питань гендерного бюджетування, – це, зокрема, англomовний посібник «Гендерне бюджетування» (Страсбург, 2005 р.) [23], і російськомовне видання «Гендерні бюджети. Посібник для тренерів», автором якого є південноафриканська дослідниця Деббі Бадлендер (Debbie Budlender) (Братислава, 2005 р.) [7].

В Україні в гендерних дослідженнях тематика гендерного бюджетування лишається недостатньо розкритою, все ще не вироблена загальна методологія моніторингу та здійснення гендерної експертизи загальнонаціонального та/чи місцевих бюджетів, не запроваджено механізмів впливу на органи влади та стратегії впровадження гендерно-збалансованого підходу до формування бюджетів. Однією з перших практичних спроб здійснення гендерної експертизи Бюджетного кодексу України була вищезазначена колективна пра-

ця українських науковців «Гендерні стратегії сталого розвитку України» за редакцією Л. С. Лобанової (2004 р.) [9]. В цьому дослідженні показано рівень збалансованості участі чоловіків та жінок у процесі формування загальнонаціонального та регіональних бюджетів, ступінь включення їх думки у формування бюджету, розглянуто питання гендерного бюджетування, дано оцінку гендерних аспектів природокористування, законодавства і політичної системи України.

Завдяки лобістським кампаніям громадського сектору (гендерних, жіночих, правозахисних громадських організацій) в результаті парламентських слухань на тему: «Рівні права та рівні можливості в Україні: реалії та перспективи» 2006 р. Постановою Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. № 1241-V було схвалено Рекомендації, в яких зазначається необхідність проведення гендерного аналізу Державного бюджету України, що дасть змогу виявити і попередити ті підходи, які поляризують відмінності між статями та призводять до гендерного дисбалансу й дискримінації [4]. Однак така ініціатива мала виключно рекомендаційний характер. Державою не було започатковано механізмів постійного здійснення гендерної експертизи бюджету на загальнонаціональному рівні. Водночас, на рівні деяких областей та міст за ініціативою громадськості проводиться аналіз бюджетів, зокрема, в Полтавській, Херсонській та Черкаській областях.

Здійснення гендерної експертизи бюджету та врахування відповідних висновків є складовою якісної гендерної політики. Гендерна політика – це державна та громадська діяльність, спрямована на встановлення рівності у взаємовідносинах між особами різної статі [11, 9].

У практичному посібнику для державних службовців «Впровадження гендерних підходів у діяльності органів виконавчої влади» пропонується визначити гендерну політику як «напрямок державної діяльності, орієнтований на реальне утвердження рівних прав та можливостей осіб обох статей через надання гарантій рівної участі у всіх сферах публічного життя, створення збалансованої системи пільг та соціального захисту для жінок і, що важливо, для чоловіків, забезпечення рівних можливостей на ринку праці, в сфері освіти тощо» [15, 25]. Такий теоретичний підхід переважає в науковій літературі. Але з урахуванням наявності різних типів політики в гендерній сфері автор цієї статті пропонує дещо відмінне від домінуючого визначення гендерної політики: це діяльність, спрямована на врахування та забезпечення реалізації інтересів, потреб різних гендерних груп [8, 58].

Досі залишається дискусійним питання щодо місця та ролі гендерної політики в бюджетній сфері держави та можливих форм вираження і механізмів застосування цієї політики в бюджет-

ній системі України. Однак зрозуміло, що через бюджетну сферу державні органи можуть закріпити реально діючі механізми забезпечення політики гендерної рівності.

«Гендерний бюджет», «гендерно-чутливий бюджет», «гендерно-відповідальний бюджет», «гендерно-орієнтований бюджет» – всі ці терміни є синонімами та належать до характеристики того самого явища. Такий тип бюджету має забезпечувати збалансоване врахування інтересів та потреб представників різних соціальних груп та прошарків суспільства. Це не окремі особливі бюджети для жінок та чоловіків, це засіб інтегрування гендерних аспектів у державну політику та бюджетні різних управлінь і закладів [9, 13].

Українська дослідниця О.П. Романюк пропонує таке визначення гендерного бюджету: «це бюджет, який враховує планування ресурсів країни з урахуванням доходів бюджету, які формуються за рахунок жінок та чоловіків та видатків бюджету, які розподіляються на жінок та чоловіків, спрямований на аналіз будь-який видів державних видатків або методів залучення державних коштів з урахуванням гендерної компоненти, визначаючи наслідки та впливи виконання бюджетних рішень на осіб жіночої та чоловічої статі» [14, 45]. Враховуючи положення цього та інших наявних визначень, можна запропонувати таке узагальнююче визначення «гендерного бюджету» – це збалансоване врахування інтересів та потреб кожної зі статей, як особливих соціальних груп, під час планування та здійснення фінансових (грошових) видатків на надання державних послуг (в сфері освіти, охорони здоров'я тощо) населенню. І, відповідно, гендерна експертиза бюджету – це аналіз загальнонаціонального, регіонального чи місцевого бюджету щодо рівня врахування чи неврахування особливих потреб різних гендерних груп, співвідношення ресурсів та фінансових можливостей для цих груп.

Автори посібника для тренерів «Гендерне бюджетування» розрізняють **п'ять етапів гендерного аналізу** бюджетів та бюджетних ініціатив:

1 етап. Характеристика наявної ситуації, в якій перебувають жінки та чоловіки, хлопчики та дівчатка (за різними категоріями та групами, які мають стосунок до конкретної галузі чи певного сектору).

2 етап. Встановлення, якою мірою політика, що реалізується, є гендерно-чутливою; наприклад, якою мірою в цій політиці враховано ситуацію, що склалась. (Частина бюджету «Заходи».)

3 етап. З'ясування, наскільки достатнім є обсяг коштів, передбачених бюджетом на здійснення гендерно-чутливої політики. (Частина бюджету «Асигнування».)

4 етап. З'ясування, якою мірою здійснені видатки відповідають запланованим. (Частина бюджету «Дійсні видатки».)

5 етап. Аналіз зв'язку між здійснюваною політикою та здійсненими видатками, тобто того, наскільки органи влади просунулись у напрямку розвитку гендерної рівності порівняно із запланованим рівнем. (Частина бюджету «Результативність» або «Здійснений вплив») [7, 80].

Ці етапи є необхідними складовими ефективного гендерного аналізу бюджету, а така методика аналізу може використовуватись як громадськими організаціями, так і органами влади, що займаються плануванням бюджетів.

На базі узагальнення політичного досвіду Південної Австралії 80-х років ХХ ст. можна виділити три головних **напрями аналізу** гендерно-орієнтованих бюджетних ініціатив:

1. Адресні, гендерно обґрунтовані видатки міністерств та управлінь: програми щодо охорони здоров'я жінок, спеціальні освітні програми для дівчаток, ініціативи в сфері зайнятості жінок.

2. Видатки на забезпечення рівноправності в сфері зайнятості та праці державних службовців: навчання (тренінги) співробітників або жінок-менеджерів політики рівних можливостей, забезпечення дитячими дошкільними закладами, надання відпустки по догляду за дитиною.

3. Опосередковано пов'язані з вирішенням гендерної проблеми загальні видатки бюджету, котрі необхідно оцінювати з позиції їх впливу на жінок та чоловіків, дівчаток і хлопчиків. Зокрема, розкривається: які категорії населення потребують освіти і які витрати за цими статтями; хто є користувачами медичних послуг, а хто послуг з підтримки сільського господарства тощо [7, 19].

При цьому «перший напрям аналізу дає можливість організувати в сфері захисту прав певної статті процес “позитивних дій”, створення умов, за яких одна стаття отримує від держави більше гарантій та переваг в конкретній сфері з метою сприяння встановленню рівності. Другий напрям розвиває рівність жінок та чоловіків у сфері зайнятості та ширшої участі жінок в процесах прийняття рішень, а третій напрям є найважливішим для реалізації мети комплексного розв'язання гендерної проблематики» [7, 14].

Завдяки бюджетним ресурсам державні та місцеві органи влади отримують ресурси на утримання апарату влади, органів безпеки, реалізацію соціальних заходів та вирішення економічних завдань, тобто на виконання державою своїх функцій перед суспільством через органи влади [6, 26–27]. Бюджетний компонент політичної системи має бути предметом гендерного планування бюджету. В реальності гендерне планування бюджету має починатися з певного сектору, сфери поширення бюджету, а також чітко визначеного рівня повноважень влади (національного, регіонального чи місцевого), щоб розробити конкретні методики аналізу та механізми застосування отриманих результатів на практиці. Конс-

труктивним прикладом в цій сфері є робота експертів та громадських організацій Швеції: саме в цій країні гендерне планування бюджету, проекти з якого розпочалися з 2003 р., вийшло зі стадії проекту і стало частиною роботи уряду, який здійснює процес гендерного планування бюджету в усіх сферах своєї політики [11, 2–3].

У Швеції Федерацією муніципалітетів був розроблений так званий **метод 3Р**, базою якого є кількісні дані, цифри та факти [11, 5]. 1Р = **репрезентація** чоловіків і жінок (кількісний аналіз). В середині муніципалітету (організації, компанії) підраховується склад усього персоналу, керівництва, споживачів, постачальників, усіх зацікавлених. Таким чином з'ясується загальна кількість чоловіків і жінок у керівництві, скільки чоловіків і скільки жінок працюють з клієнтами і є серед клієнтів, користувачів тощо. 2Р = **ресурси** (часові, грошові, фінансові), що розподілені між чоловіками і жінками. Ставляться конкретні запитання: скільки грошей отримують чоловіки і жінки у вигляді соціального страхування, допомоги по безробіттю тощо? Скільки часу відводиться на клієнтів-чоловіків і клієнтів-жінок, щоб допомогти їм у вирішенні проблеми безробіття? Чи дівчатка мають однаковий з хлопчиками доступ до спортивних закладів міста? 3Р = Прояви реальної нерівності в **розподілі** ресурсів серед чоловіків і жінок.

Важливе теоретичне і практичне значення мають розроблені Дайяною Елсон шість механізмів урахування гендерних аспектів в бюджеті та включення їх у практичну діяльність:

1. Оцінка ступеня врахування гендерних аспектів у здійснюваній політиці, що включає в себе як кількісний, так і якісний аналіз.
2. Оцінка з боку одержувачів послуг (бенефіціантів). Вона має включати як реальних, так і потенціальних бенефіціантів і може бути сфокусована як на загальних пріоритетах, так і на окремих видах послуг.
3. Аналіз державних видатків на основі розподілу за гендерною ознакою. В основі його лежить така формула: вартість одиниці вимірювання послуги, що надається, помножена на число таких одиниць вимірювання послуг, що надаються бенефіціантам-чоловікам та бенефіціантам-жінкам.
4. Аналіз впливу бюджету на використання часових показників, який передбачає зіставлення використання бюджетних ресурсів за певними статтями видатків з часовими показниками корисної дії, тобто на який час розраховано результати витрачених коштів.
5. Структура гендерно-чутливої середньотермінової макроекономічної політики. Насамперед з'ясовуємо, з чим маємо справу: з економічними рамками чи з певною економічною

моделлю? Якщо це рамки, то чи лише економічні? Моделі такої структури можуть містити такі змінні як пропозиції робочої сили з розподіленням за різними категоріями, а також відображати неоплачувану працю в економіці «турботи».

6. Гендерно-відповідальний звіт про використання бюджету як одна із форм підзвітності уряду [7, 22].

У рамках різних бюджетних ініціатив у різних країнах використовувались різноманітні методи та засоби аналізу. І вивчення вже наявних у світі методик бюджетного аналізу сприяє виробленню адаптованої до українських реалій концепції аналізу та впровадженню гендерного підходу в підготовку гендерно-чутливих бюджетів різних рівнів – загальнонаціонального, регіонального та локального.

Питання гендерного аналізу бюджетів, методики та механізмів впровадження гендерних бюджетів вимагає глибшого обговорення дослідниками, політиками, економістами, громадськими діячами, а у деяких випадках – і додаткових досліджень цієї проблеми. Гендерне планування бюджету може бути ініційоване різними суб'єктами політичного процесу – як усередині, так і поза межами органів влади. Громадські організації, наукові співробітники та незалежні дослідники часто можуть відігравати важливу роль в тому, щоб зробити перші кроки до гендерного планування бюджету, але без позитивного відгуку органів влади, яка фактично відповідає за впровадження, складно розраховувати на результативність такої діяльності, на її практичне втілення.

«Платформа дій», прийнята Четвертою світовою конференцією з питань становища жінок, що відбулась у Пекіні в 1995 р., рекомендувала урядам систематично переглядати витрати на громадський сектор і вивіряти бюджети, щоб забезпечити гендерну рівність у сфері доступу до бюджетних витрат [3]. Крім того, в рекомендаціях зазначається, що гендерне планування бюджету має стати міжнародно визнаною стратегією для забезпечення гендерної рівності.

Гендерне планування бюджету стало актуальною темою активного політичного дискурсу та політичної дії в багатьох країнах, міжнародних організаціях та органах міждержавних об'єднань, зокрема, в Раді Європи, Європейському Парламенті та Раді Міністрів Північних країн [23]. Міжнародні організації відіграють важливу роль у поширенні досвіду гендерного бюджетування шляхом прийняття та розповсюдження меморандумів, резолюцій та рекомендацій з гендерного планування бюджету. Вони підвищують обізнаність представників влади, науковців, громадських діячів і надають інформацію про гендерні дослідження, а також відповідну технічну фінан-

сову допомогу. Особливо корисною є методологічно-освітня допомога, що надається з боку міжнародних організацій національним ініціативам з гендерної рівності, здійснюваним на ранніх стадіях гендерного планування бюджету.

Сьогодні політологи, соціологи та економісти, які досліджують гендерну проблематику, насамперед мають, базуючись на вивченні передового міжнародного досвіду, розробити адаптовану для української політичної системи методику аналізу та механізми впровадження гендерно-орієнтованих бюджетів. Це сприятиме підвищенню загального рівня реалізації прав і свобод громадян та рівноправності незалежно від статі;

1. Конституція України. Офіційне видання. – К. : Міністерство юстиції України, 2006. – 104 с.
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-15>
3. Платформа дій, прийнята Четвертою всемирною конференцією по положенню женщин. 15 сентября 1995 года. – Режим доступу : <http://www.un.org/russian/conferen/women/womplat.htm>
4. Рекомендації парламентських слухань «Рівні права та рівні можливості в Україні: реалії та перспективи». – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1132.927.0>
5. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года. – Режим доступу : <http://www.un.org/russian/document/declarat/summitdecl.htm>
6. Александров И. М. Бюджетная система Российской Федерации : Учебник / И. М. Александров. – 2-е изд. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2007. – 486 с.
7. Бадлендер Д. Гендерные бюджеты. Пособие для тренеров / Д. Бадлендер. – Братислава : Программа развития ООН, 2005. – 141 с.
8. Гаращенко С. В. Гендерна рівність як чинник демократичних перетворень в Україні // Наукові Записки НАУКМА. – Т. 82. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 58–61.
9. Гендерні стратегії сталого розвитку України / За ред. Л. С. Лобанової. – К. : Фенікс, 2004. – 432 с.
10. Грицяк Н. В. Теоретико-методологічні засади формування й реалізації державної гендерної політики в Україні. Дис. на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління. – К., 2005. – 463 с.
11. Матеріали до семінарів із впровадження гендерних підходів у політику. Програма підтримки партнерства жінок та чоловіків в політиці «Ольга». – К., 2002. – 49 с.
12. Мезенцева О. Б. / О. Б. Мезенцева. – М. : ИСЭПН РАН – МЦГИ – «Русская панорама», 2002. – 352 с.
13. Пособие по проведению гендерного обучения в рамках проекта «Продвижение гендерного равенства в Кыргызской Республике» Правительства Кыргызской Республики, Шведского Агентства по международному развитию и Программы развития ООН (ПРООН). – Бишкек, 2004. – 75 с.

прозорості використання бюджетних коштів, підзвітності влади та посиленню участі громадян у процесі формування бюджетів як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівнях.

Політична воля, підзвітність, розподіл людських та фінансових ресурсів, обмін інформацією, навчання підходам впровадження гендерної політики та наявність гендерно-деталізованих даних є передумовами гендерного планування бюджету. Прозорість, партнерство та співпраця впродовж усіх етапів бюджетного процесу є ключовими принципами гендерного планування бюджету і, відповідно, – демократизації та гуманізації політичної системи.

14. Потенціал України та його реалізація. Аналітичний звіт Міжнародного центру перспективних досліджень. Підготовлено в рамках проекту «Спроможність до аналізу соціально-економічних результатів і потенціалу», що здійснюється у партнерстві з Conference Board of Canada за фінансової підтримки Канадської агенції міжнародного розвитку (CIDA). Керівник проекту : Ольга Романюк, к. н. держ. упр. – К., 2009. – 69 с.
15. Практичний посібник для державних службовців «Впровадження гендерних підходів у діяльності органів виконавчої влади». – К. : Міністерство юстиції України, Центр правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції України, ПРООН, 2004. – 179 с.
16. Рекомендації парламентських слухань «Рівні права та рівні можливості в Україні: реалії та перспективи». – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1132.927.0>
17. Ржаницина Л. С. О перераспределении полномочий по уровням. Обсуждение по проекту ЮНИФЕМ «Гендерные бюджеты в России». 2005. – Режим доступу : http://www.owl.ru/rights/discussion2004/GB_monitoring_indicators.htm
18. Рошин С. Ю. Равны ли женщины мужчинам. – Режим доступу : <http://demoscope.ru/weekly/2005/0219/tema01.php>
19. Фофанова К. В. Гендерный бюджетный анализ : подходы и практика // Журнал исследований социальной политики. – Т. 4. – 2006. – № 3. – С. 381–396.
20. Чекурин Н. И. Регулирование занятости населения. Гендерный аспект. – Режим доступу : <http://www.owl.ru/rights/discussion2004/9.htm>
21. Як забезпечити гендерну рівність в політиці // Вісник Міжнародного центру перспективних досліджень. – № 17 (364). – 21 травня 2007. – С 1–2.
22. Elson D. Gender Budget Initiative. Background Papers / D. Elson. – London : Commonwealth Secretariat, 1999. – 20 p.
23. Gender budgeting. – Strasbourg : Directorate General of Human Rights, Council of Europe, 2005. – 44 p.
24. Promoting gender mainstreaming in schools – Final report of the Group of Specialists on promoting gender mainstreaming in schools (EG-S-GS (2004) RAP FIN)ю – Режим доступу : <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1168605&Site=CM>
25. Sharp R. Budgeting for equity: gender budget initiatives within a framework of performance oriented budgeting / R. Sharp. – N. Y. : United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), 2003. – 86 p.

Svitlana Garashchenko

GENDER BUDGETING AS A COMPONENT OF POLITICAL MECHANISMS PROVIDING FOR THE EQUALITY OF WOMEN AND MEN

The article is devoted to the issue of gender budgeting as one of topical political mechanisms providing for equal rights and opportunities for women and men. The author considers methodics and approaches to the implementation of gender sensible budgets on various levels of government, and shows the level and the peculiarities of academic and practical elaboration of that politically important issue.